

Lensmann Einar Theodor Husebø

Av bondeslekt og småbruker

Einar Theodor Husebø var født på gården Husabø 15. mars 1885. Gården som ligger på en høyde midt på øya Hundvåg, er allerede beskrevet i vikingtiden da den var et gammelt høvdingsete. Slekten som Einar nedstammer fra, har bodd på gården siden slutten av 16-tallet. Foreldrene var Rakel Olsdatter, født 10. 6. 1846 og Børre Pedersen Husebø, født 24. 12. 1838. Einar var yngst av 8 søsken.

Faren døde allerede i 1907, da Einar var 22 år. Han måtte da ta hovedansvaret på Husebø fram til 1928 da den eldste broren, Ole, overtok gården. Da kjøpte Einar eiendommen "Lunden" på Tasta, et bruk på ca 50 dekar på oppsiden av Tasta Bedehus. Bolighuset var ferdig bygget i 1930 og fjøset i 1936. Her drev han gårdsbruk med ansatt dreng. På 1950-tallet var besetningen fem kyr, ca 60 høns og 10–12 sauer. De siste årene forpaktet han bort jorden og beholdt bare noen få sauer

selv. Hver høst var misjonsstudentene med og tok opp poteter, en dugnad som ga inntekter også til misjonen. (Se om Husebøs gavmildhet nedenfor.)

Den tidligste karriere som lensmann

Av utdannelse hadde Einar Husebø folkehøyskole, handelsskole, landbruksskole og politiskole og begynte sin karriere som lensmannsbetjent i 1912 hos lensmann L.B.O Eskeland på Tasta. Allerede dette året fantes et bilde av Einar som betjent på lensmannskontoret som den gangen var hjemme på Eskelandsgården, den gården Jan Valde Eskeland eier i dag. I 1918 overtok Einar som lensmann. Den gang var også Randaberg en del av Hetland herred. På 1920-tallet flyttet lensmannskontoret til byen i bygningen til Hetland Sparebank på hjørnet av Øvre Holmegate/Valberggate. Ved siden av å være lensmann fikk han – som nevnt ovenfor – hovedansvaret på farsgården etter farens død til 1928 da han slo seg ned på Lunden. Han fungerte som lensmann for flere generasjoner av randabergbuer, tastafolk og andre i Hetland Herred. På folkemunne het han alltid bare "Lensma'en", og alle viste hvem han var. Under krigen fikk han ikke utføre sin lensmannsgjerning slik han mente var riktig. Han ble derfor avskjediget fra stillingen i 1942 og ble av okkupasjonsmakten erstattet av en nazivennlig lensmann som blokkerte stillingen fram til frigjøringen i mai 1945.

Politiker og samfunnsmenneske

Som lensmann hadde han mange oppgaver, blant annet som auksjonarius, som representant for Norges Brannkasse og som namsmann. Han var også aktiv i mange andre offentlige verv. For eksempel var han medlem av Hetland herredsstyre i flere perioder, og da som representant for Bondepartiet (dagens Senterparti). Han var også formann i forlikrådet fra 1933, formann for vergerådet og medlem av styret for Hetland Sparebank 1933–1948. Her satt han også i flere år som formann. Dessuten fungerte han som overformyndet i mange år.

Støttespiller for kirke, misjon og indremisjon

Einar Husebø hadde et kristent livssyn og gikk inn i mange kristelige tjenester med iver, trofasthet og hjertevarme. For eksempel satt han i mange år som medlem av Hetland menighetsråd. fra 1922 og utover. Etter at prestene i Hetland sa fra seg embetene Påskedag 1942 i protest mot nazifiseringen, var han den første legmann som ble valgt til formann i Menighetsrådet. Fram til da hadde det vært en selvfølge at presten var formann. Menighetsrådet påtok seg å samle penger til lønn for prestene som etter fratredelsen sto uten inntekt. Nettopp Husebø kom til å stå sentralt både i innsamlingsarbeidet og i oppgaven med å fordele de innsamlede midlene. Men allerede høsten 1942 – bare et halvt år etter prestenes protest – nedla Menighetsrådet også sine verv. (Nazi-biskopen innsatte et nytt råd med 3 medlemmer.) Da det valgte menighetsrådet kom sammen igjen 1.6. 1945, ble Husebø valgt til nestformann og satt ut perioden – til 31.12.1949.

Særlig brant Einar Husebø for Det norske misjonsselskap hvor han satt som medlem av hovedstyret fra 1922 til styret ble avsatt av nazistene i 1944. Imidlertid ble han valgt til formann for "Den midlertidige misjonsledelse" – til nytt landsstyre ble valgt i 1946.

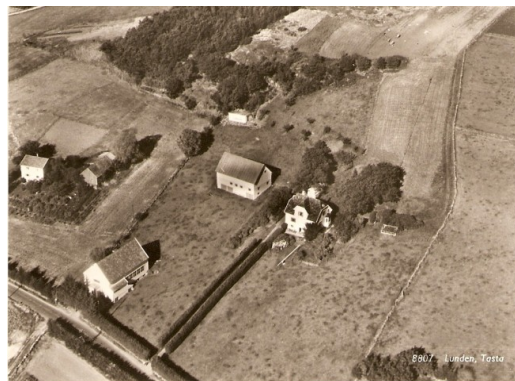
Han var også engasjert i Indremisjonen. I begynnelsen av 1930-tallet var han med i styret for Stavanger Indremisjonsforening, men det var i Jæren og Ryfylke Indremisjon, han nedla et særlig stort arbeid, først som mangeårig medlem av kretsstyret og siden som formann 1942–45. Som eksempel på hans innsats nevnes: Da "gamle" Stavanger Sparekasse (tvers overfor Domkirken) skulle rives og nytt bygg skulle opp, holdt banken – i byggeperioden – til i en stor brakkebygning på Torget. Da innflyttingen begynte i 1962, fikk Indremisjonen kjøpe bygningen. Den ble revet, og materialene lagret i løa til Husebø, inntil byggingen av Indremisjonens leirsted på Horve kunne starte. I tillegg til alt dette ble han med i ungdomsrådet og valgt som styreformann for Sand realskole fra starten i 1939 til utpå 50-tallet.

Tasta bedehus, søndagsskolelærer og Kongens fortjenstmedalje

Historien om Tasta bedehus og Einar Husebø er knyttet tett sammen på ganske mange vis. Den begynner med "Heimlund", det gamle ungdomshuset som fram til 1960-tallet lå ved svingen mellom E 39 og Randabergveien rett sør for Tasta skole. Opprinnelig var huset bygget av Tasta Kristelige Ungdomsforening i 1902 og brukt som bedehus. Ut gjennom 1920-årene utviklet det seg imidlertid et spent forhold mellom de "kristelige" og de "frilynte" medlemmene av Ungdomslaget. Striden endte med en Høyesterettsdom hvor de "frilynte" fikk eiendomsretten til huset. Dette skapte behov for et nytt bedehus på Tasta, og 13.3. 1937 ble det holdt allmannamøte på Heimlund for å ta stilling til dette. Etter lengre drøfting ble det stort flertall for bygging – 96 for og 38 mot. Det ble også en lang drøfting om det skulle bygges kapell i forbindelse med kirkegård eller bedehus. Arealer til kirkegård var ikke avklart, så møtet tok imot tilbudet fra Einar

(Trykk på bildene for større versjon)

Husebø om tomt på hans eiendom. Det ble valgt byggenemnd som besto av gårdbruker Martin Wølstad, red.kap. Nils Øritsland, gårdbruker Ole Pallesen og lærer Johannes Hovda samt Lensmannen som formann. Arkitekt Hansteen fikk i oppdrag å tegne bedehuset som ble innvidd andre Påskedag 1939. Byggenemnda fortsatte som husstyre med Husebø som formann, en stilling han hadde så lenge han levde. Rett før Husebø døde, ble bedehuset m/tilhørende tomt fraskilt og tinglyst som egen eiendom. Et valgt styre står fremdeles for driften. Det var et hell for bygda at bedehuset sto ferdig i 1939. Tastas eneste skole ble nemlig beslagnag av tyskerne i 1940, og bedehuset fungerte som skole fra 1940 til 1945.

Også på andre måter er Einar Husebøs navn knyttet til Tasta bedehus. Vi som vokste opp i 1940- og 1950-årene, oppfattet ham nærmest som "eier", men også som vaktmester: Han sto nemlig for omtrent alt som skjedde og for alt som måtte gjøres. For eksempel ledet han nesten alle arrangementene – det være seg basarer, møter, juletreffester osv. Når det var basarer, vant han omtrent brorparten av gevinstene – ikke på grunn av flaks, men fordi han kjøpte så mange lodd! I tillegg til alt Einar Husebø ellers fikk tid til, rakk han også å være Tasta sin søndagsskolelærer. I mer enn 40 år i tiden fra 1939 fikk mange tastabarn – søndag etter søndag – oppleve ham som pedagog. Vi som fikk gleden av å "sitte ved hans føtter", husker ham i filltøfler, mørk vest og skjorte uten snipp der han tryllet fram liv i de bibelske tekster og fortellinger. Snart var det den spennende fortellingen om Josef og brødrene, snart om Daniel i løvens hule, snart om disiplenes svik i Getsemane, om korset, døden og oppstandelsen, et budskap som sitter i ryggmargen.

For alt sitt virke for Rogalands ungdom fikk han Kongens fortjenstmedalje.

Solborg folkehøgskole, Helena og giftermål

Einar Husebø rakk også å få gjort en innsats for Solborg Ungdomsskole (nåværende Solborg folkehøgskole på Tjensvoll). For det første var han med som styremedlem fra 1921 i mer enn 45 år, og fra 1927 som formann. For det andre ble han valgt inn i styret da Solborg åpnet kafé i Østervåg i 1922. Der satt han like lenge – i over 45 år.

Lensmannen hadde alltid vært ungkar. Med basis i dette faktum, fikk hans kontakt med Solborg imidlertid et ganske "dramatisk" – for ikke å si romantisk forløp: I 1946 hadde nemlig Helena Mørland (født 21.7.1917 i Arendal, foreldre: Maren og Terje Mørland) kommet til Solborg som husmor og hustellærerinne. Tidligere hadde hun vært husmor på Risøya folkehøgskole. De to ble kjent, kjærestes og forlovet! Bare tre år senere – i 1949 – giftet Helena og Einar seg, han i en alder av 64 og hun 45 år. På grunn av hans tidligere, "tilgrodde" ungarstands, hans fremskredne" alder og forskjellen i alder mellom de to ble giftermålet nok lagt merke til: folk ble "øvegidde" – ikke bare på Tasta, men i hele distriktet. Lensmann Husebø snakket imidlertid mer enn gjerne både om bruden, om bryllupet og om parets lykketilstand. Alle visste fra før at Helena dugde til mangt. Imidlertid vant hun stadig nytt ry for å være et varmt, idealistisk menneske med godt og energisk grep om alt hun tok i – som sin mann!. Sammen skapte de et gjestfritt hjem på Tasta og inngikk en sterk allianse hvor de fortsatt i mange år fikk utføre gode gjerninger for Solborg, kirke og misjon.

Randaberg Mannskor, emisærferder og andre virksomheter

Mange av oss som kjente Lensmannen, husker ham også for hans sang og sangglede: Han hadde en flott tenor han flittig brukte i Randaberg Mannskor hvor han deltok i 50 år, et kor vi ofte fikk høre på Tasta bedehus – med Husebøs lyse stemme i solonumrene. I et intervju i dagbladet Rogaland, i forbindelse med sin 80 års dag, fortalte han om korets store Amerikatur i 1948. Turen varte i tre og en halv måned og gikk gjennom 13 stater. De 14 kormedlemmene tok fly til England og reiste med Queen Elizabeth over Atlanterhavet og tilbake med Stavangerfjord. Randaberg Mannskor stiller fremdeles opp på den årlige bedehusbasaren på Tasta bedehus! Amerikaturen var en stor opplevelse for Husebø som han levde lenge på, og ofte fortalte om, Imidlertid kombinerte han sangferdigheten sin også med emisærvirksomhet: I hele 35 år reiste han sammen med Knut Aanestad rundt i Rogaland, men også på turer både østover og nordover, hvor de holdt møter, talte og sang.

Mindre kjent er det at lensmannen brodererte. Det begynte med korssting. For når Helena hadde tatt på seg for mange duker til en utlodning, måtte Einar trå til! Senere ble det mange broderioppdrag til ulike foreningsutlodninger. Like lite kjent er det vel at de to også drev med lysstøping. Helena var nemlig leder i Kvinneforeningen for Nygatens forsamlingshus (et av Norges eldste bedehus), hvor medlemmene støpte lys til inntekt for huset. Og lysestøpingen fortsatte på Tasta! De fikk

lysstubber fra mange kanter, og det ble en ganske stor produksjon hvor inntektene bl.a. gikk til misjonen. De lærte også opp ungdommer i lysestøping.

Mennesket Einar Husebø

Det er ingen lett oppgave å sammenfatte lensmann Einar Husebø i få ord. Dertil er han for mangesidig, og i tillegg har han virket på så mange felt at det er vanskelig å overkomme alt. Det gjelder hans innsats både innen det offentlige – i roller som ”lovens vokter”, politiker, leder for bankstyre, vergeråd etc., i rollene som medlem av utallige styrer innen kristne organisasjoner og i rollen som sanger, inspirator og supporter. Det som først og fremst synes å ha gjennomstrømmet hans personlighet, er en utrolig arbeidskapasitet, et sterkt samfunnsansvar, en varm, nærmest nidkjær motivasjon for å formidle evangeliet både via

indre- og ytre misjon. Dessuten var han usedvanlig snill og gavmild. Som eksempel fortelles det at han hadde en hel rekke med forskjellige bøsser stående på pianoet. Hver søndag la han et beløp i hver bøsse som tilhørte forskjellige organisasjoner. Det var slik folk opplevde Lensma' en: en gledespreder, snill og jovial – nesten inntil det naive.

Det går ennå en del ”sanne skrøner” som nettopp illustrerer disse sidene ved hans menneskelighet: For eksempel skal han ha fortalt at da han – etter å ha fridd – fikk ”ja”, ble han så glad at han gikk fra Solborg og til Tasta på sokkeleisten. (At han gikk hjem, er ikke utenkelig; for lensmann Husebø tok aldri ”lappen”. Det var hans assistent, 1. betjent Salve Husebø som kjørte ham i tjeneste!) Han skal også ha uttalt: ”Hadd'eg visst det va så gildt å vera gifte, sko eg ha gjort for lenge siden”.

Einar Husebø var Tastas politimester Bastian: Ingen har noensinne hørt at han arresterte noen. En dag kom det for eksempel en mann for å melde et innbrudd. Det var blitt stjålet et griseslakt som hang i kjelleren. ”Ja, ka ska me gjørr, svarte ”Lensmaen”, ”de potla å stjele hos meg og!” En annen gang, da han en mørk kveld syklet utover Løkkeveien ble han stoppet av politiet: han manglet lys på sykkelen. Da han ble spurt om ’stilling’, svarte han som sant var: ”lensmann i Hetland”. Han måtte leie sykkelen hjem.

Einar døde 29.1. 1971. Helena ble boende på Tasta etter hans død. Hun var aktivt med på bedehuset og i menigheten, bl. a. satt hun i Menighetsrådet 1954 – 62 og 1966 –70. Helena døde 12.10. 1976. Begge ligger begge begravd på Hetland Kirkegård. På den flotte gravstøtten står det inngravert: ”Reist i taknemlighet av Det norske Misjonsselskap, Ryfylke og Jærens Indremisjon, Solborg og Risøya”.

Huset deres i Lunden står fremdeles, nokså innebygd på Lensmannstunet, boligfeltet som har fått navn etter Einar Husebø. Huset er nesten ikke synlig fra hovedveien lenger.

Jan K. Torgersen, med bidrag av Kjell Bols og Inge Bø, medlemmer av Tasta Historielag.

Kilder:

"Rogaland Lensmannslag 1898 - 1948"
"I tro og tjeneste, NMS 1842 - 1992"
"Randaberg: Bilete gjennom 100 år."
Jubileumsbøker: Solborg Ungdomsskole
" " Ryfylke og Jæren Indremisjon
Hetland prestegjelds arkiv / statsarkivet
Dagbladet Rogaland

Bellest P.Høie